

UROGENITAALIALUEEN NÄYTTEEN HISTOLOGINEN TUTKIMUS, LAAJA LEIKKAUSPREPARAATTI

Ug-PAD-4, 6149

- Tiedustelut:** Tekniset ohjeet: Patologian laboratorio, näytteiden vastaanotto puh. 044-7113482
- Yhteyshenkilöt:** Patologian erikoislääkäri, apulaisylilääkäri Kirsi Hämäläinen (puh.044-7113475, kirsi.m.hamalainen@kuh.fi) ja klinikaylilääkäri Vesa Kärjä (puh. 044-7113471, vesa.karja@kuh.fi)
- Indikaatio:** Urogenitaalialueen elinten, kuten virtsarakko, munuainen, prostata, kives, vulvan, kohdunkaulan, endometriumin tai ovarion laajat leikkauspreparaatit, joihin usein liittyy pahanlaatuisen kasvaimen levinneisyyden määrittäminen.
- Lähete:** Sähköinen lähete (Weblab/ Multilab, OHJE-2013-02859)
- Lähetetiedoista tulee ilmetä näytteenottoindikaatio ja kysymyksenasettelu keskeisine kliinisine tietoineen, laboratoriolöydökset, preoperatiiviset hoidot ja leikkauksenaikaiset havainnot, jotka saattaisivat vaikuttaa patologin tulkintaan. Aina on ilmoitettava mahdollisimman tarkasti, mitä näytteeksi on lähetetty. Jos kuduskappaleesta on otettu/otetaan paloja esim. tutkimuskäyttöön, tutkimuksen nimi on mainittava läheteessä. Lähetetietojen tulee täsmätä lähetettävien näytepurkkien tietoihin. Esitetietoihin tulee merkitä myös tieto näytteen mahdollisesta tartuntavaarallisuudesta (esim. hepatiitti, HIV, tuberkuloosi, prionitauti).

HUOMIOITAVAA!

Yhteen tutkimuskokonaisuuteen sisällytetään vain samaan diagnostiseen ongelmaan liittyvät kudოსnäytteet.

- Näyteastia:** Tuorenäyte: styroksilevy tai muoviastia, jossa näyte on kosteisiin keittosuolakääreisiin käärittynä. Formaliinifiksoidut näytteet: formaliniin sisältävä tiiviskantinen näyteastia (Tarra: Kudосnäyte, 10% formalini). Formaliinin tilavuuden on oltava kymmenkertainen näytepalaan verrattuna. Näyteastioita voi noutaa patologian laboratorion näytteiden vastaanotosta.
- Näyte:** Poistettu kudос upotetaan fiksaatiiviin mahdollisimman nopeasti, ellei se saavu tuorenäytteenä patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon (virka-aikana ma-pe klo 8-15). Onteluelimet ja kookkaat resekatit avataan ja puhdistetaan, jotta fiksaatio olisi mahdollisimman hyvä. Olenaiset, tutkittavaksi halutut kohdat, resektiopinnat ja muut tunnistamiskohdat on merkittävä selvästi jo leikkaussalissa. Näytteiden puristamista, turhua paloittelua ja ruhjomista on vältettävä. Näyteastian on merkittävä potilaan henkilötiedot ja niiden on täsmättävä läheteeseen.
- Näytteen säilytys ja kuljetus:** Näytteet säilytetään ja kuljetetaan huoneenlämmössä. Tuorenäyte toimitetaan välittömästi patologian näytteiden vastaanottoon (virka-aikana ma-pe klo 8-15). Formaliinifiksoidut näytteet säilytetään ja toimitetaan patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon.
- Menetelmä:** Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri tutkii näytteen makroskooppisesti, merkitsee resektiopinnat ja valitsee edustavat kudosalueet tutkittavaksi. Näytteestä valmistetaan parafiinileikkeet. Kudосleikkeiden värjäysvalikoimaan kuuluu perusvärjäys (hematoksyliini-eosiini) ja erikoisvärjäksiä että erikoistutkimuksia (immunohistokemia, genetiikka) patologin harkinnan mukaan, tapauskohtaisesti. Värjätyt leikkeet tutkitaan mikroskooppilla. Menetelmä on akkreditoitu (FINAS, SFS-EN ISO 15189:2013).

- Tulkinta:** Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri antaa mikroskooppitutkimuksen perusteella lausunnon, johon kuuluu patologisanatominen diagnoosi (PAD) tekstiosana että taulukkoina. Tulkinnassa otetaan kantaa mm. kasvaimen mahdollisimman tarkasta alatyypistä ja levinneisyydestä. Myös läheteessä esitettyihin spesifeihin kysymyksenasetteluihin vastataan.
Osa tutkimuksen lausunnoista voidaan tehdä alihankintalaboratoriossa.
- Virhelähteet:** Tärkeitä virhelähteitä ovat puutteellinen fiksaatio ja kudokset, jotka saattavat rajoittaa kudoksen tutkimusta heikentämällä morfologista ja immunohistokemiallista karakterisointia. Neoadjuvanttihoitoon tai sädehoidon jälkeen kasvainkudoksen määrä voi olla hyvin niukka, joten tiedossa oleva radiologinen hoitovastearvio on hyvä mainita läheteessä. Luotettavan tulokinnan edellytyksenä on hyvä lähete ja edustava, oikealla tavalla käsitelty ja lähetetty näyte.
- Teksti:** ma-pe
- Tulos valmiina:** 7 arkipäivän kuluessa näytteen saapumisesta (80%). Vaativat näytteet vastataan 10 arkipäivän (80%) kuluessa. Tuloksen valmistumiseen vaikuttaa myös erikoistutkimusten käytön tarve.
- Laatija, pvä:** Kirsi Hämäläinen, Satu Remes, 24.8.2020
- Hyväksyjä, pvä:** Vesa Kärjä, 31.8.2020
- Päivitetty, pvä:** Vesa Kärjä, Kirsi Hämäläinen, Satu Remes, 19.1.2022

Akkreditoituun pätevyysalueeseen sisältyvä toiminta on nähtävissä verkkosivuilta:
www.finas.fi - Akkreditoitujen toimijain - T343.